

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 578/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Róbertom Kučerom, Veľká okružná 39, Žilina, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 215/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 215/2015 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Žilina **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Žilina **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 578/2022-14 z 27. októbra 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu 1. apríla 2022, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 215/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne

navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu vyplýva, že predmetom napadnutého konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žaloba bola na okresnom súde podaná 22. apríla 2015 a pôvodne smerovala aj proti sťažovateľovi ako žalovanému v 1. rade. Uznesením zo 7. júla 2017 bolo proti nemu konanie zastavené, no následným uznesením z 13. februára 2018 okresný súd pripustil vstup sťažovateľa ako intervenienta do konania na strane žalovaných. Po pojednávaniach konaných 24. apríla 2018 a 3. októbra 2018 nariadil okresný súd znalecké dokazovanie uznesením z 29. mája 2019, ktoré bola následne zmenené uznesením z 9. septembra 2019. Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru vrátil okresnému súdu spis 12. novembra 2019 s požiadavkou na predloženie originálov listín, dvadsiatich ukážok podpisu žalobcu a dvadsiatich skúšok podpisu žalobcu. Okresný súd žalobcu vyzval na predloženie listín 29. novembra 2019. Odpoveď na výzvu bola okresnému súdu doručená 10. januára 2020. Okresný súd zaslal prípis s výzvou na predloženie listín Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) 29. júla 2021, 26. januára 2022 a 18. mája 2022, následne bol spis uložený na trojmesačnú lehotu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd uvádza, že rozhodnutiu vo veci bráni nedokončené znalecké dokazovanie Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru, ktorému viackrát dopĺňal požadované listiny s podpisom skúmanej osoby v súčasnosti s tretími osobami. V konaní došlo k neodôvodneným priet'ahom, no tie nie sú zavinené okresným súdom, ale sú následkom zložitého znaleckého dokazovania, ktoré musí byť vykonané znaleckým ústavom. Vzhľadom na postavenie sťažovateľa ako intervenienta nepovažuje za nevyhnutné priznať mu aj finančné zadosťučinenie.

II.2. Replika sťažovateľa:

4. Sťažovateľ sa stotožnil s vyjadrením okresného súdu o existencii priet'ahov v napadnutom konaní a na podklade judikatúry ústavného súdu, ako aj s odkazom na svoju ústavnú sťažnosť rozporoval návrh okresného súdu nepriznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným

prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť vecí, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Napadnuté konanie okresného súdu už ústavný súd preskúmal na základe ústavnej sťažnosti žalovaných a v náleze č. k. II. ÚS 496/2020-38 z 28. januára 2021 dospel k záveru, že jeho postupom bolo porušené právo žalovaných podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v prejednávanej veci odkazuje na posúdenie kritérií vykonané v skoršom konaní.

9. V súvislosti s posúdením prvého kritéria, t. j. právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd uvádza, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré je možné považovať za bežnú občianskoprávnu agendu všeobecných súdov. Z tohto dôvodu ústavný súd zastáva názor, že napadnuté konanie nemožno považovať za právne zložité. V súvislosti s faktickou (skutkovou) zložitou vecí ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie súdu v danom prípade záviselo od posúdenia skutkových okolností, ktoré si vyžadovali odborné znalosti, preto bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie, čo nepochybne zvyšuje stupeň skutkovej náročnosti prerokovávanej veci. Treba však zároveň povedať, že okolnosť skutkovej zložitosti veci doterajšiu neprimeranú dobu konania neovplyvnila zásadnejším spôsobom, keďže rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny vplyv na plynulosť postupu konania v posudzovanej veci sťažovateľa, predstavovali obdobia nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu popísané v ďalších bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia.

10. Ústavný súd pri skúmaní obsahu spisu okresného súdu nezistil také správanie sťažovateľa ako jedného zo žalovaných, resp. následne ako intervenienta na strane žalovaných, ktoré by bolo možné hodnotiť ako faktor prispievajúci k celkovej dĺžke napadnutého konania, a neboli zistené ani žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť v tomto zmysle pričítané na jeho ťarchu.

11. Napokon, ústavný súd pristúpil k hodnoteniu tretieho kritéria, a to samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s doterajším priebehom napadnutého konania a zistil, že sa začalo 22. apríla 2015 a ani v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo právoplatne skončené. Vstup sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalovaných povolil okresný súd uznesením z 13. februára 2018 (sťažovateľ bol pôvodne jedným zo žalovaných, no žalobca vzal voči nemu žalobu späť). Ústavný súd preto prihliadal najmä na postup súdu po tomto dátume.

12. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie je poznačené viacerými obdobia ničím neodôvodnenej nečinnosti

okresného súdu, v dôsledku ktorých došlo k neprimeranému predĺženiu napadnutého konania. Okresný súd bol nečinný takmer 8 mesiacov v období od 3. októbra 2018, keď sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely znaleckého dokazovania, do 29. mája 2019, keď okresný súd vydal uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania. Napokon zostal okresný súd nečinný aj po doručení požadovaných listín okresným úradom 24. februára 2020 až do 29. júla 2021, keď zaslal výzvu na predloženie listín krajskému súdu, ktorú následne zopakoval 26. januára 2022. Po podaní ústavnej sťažnosti (1. apríla 2022) vydal okresný súd 17. mája 2022 uznesenie o trovách konania (po zastavení konania v časti) a 18. mája 2022 zaslal opakovanú výzvu krajskému súdu. Z pripojeného spisu vyplýva, že do jeho predloženia ústavnému súdu (28. novembra 2022) nedošlo ani len k zaslaniu podkladov na vykonanie znaleckého dokazovania Kriminalistickému a expertíznemu ústavu Policajného zboru.

13. Postup okresného súdu v napadnutom konaní sa vyznačuje tiež neefektivitou a nesústredenosťou, ktoré sa prejavili v tom, že v priebehu celého konania boli uskutočnené len tri pojednávania (5. novembra 2015, 24. apríla 2018, 3. októbra 2018), z ktorých prvé dve pojednávania boli odročené na neurčito bez relevantného dôvodu a posledné pojednávanie bolo odročené pre účely vykonania znaleckého dokazovania. O nesústredenosti postupu okresného súdu svedčí aj to, že pojednávanie nariadené na 21. marec 2018 bol okresný súd nútený zrušiť z dôvodu nesplnenia procesných podmienok, nedoručenia predvolania na pojednávanie sťažovateľovi (intervenientovi), resp. jeho právneho zástupcovi. Neefektivita postupu okresného súdu sa prejavila aj v tom, že napriek tomu, že pojednávanie z 3. októbra 2018 odročil na neurčito pre účely znaleckého dokazovania, o jeho nariadení rozhodol až uznesením z 29. mája 2019 (ako aj opakované (tri) výzvy adresované krajskému súdu na predloženie listín).

14. Na základe uvedených zistení ústavný súd uzatvára, že okresný súd nezvolil procesný postup v súdnom konaní smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V posudzovanom prípade predovšetkým zistená nečinnosť okresného súdu, ale aj jeho neefektívna činnosť, v dôsledku ktorých došlo k neprimeranému predĺženiu napadnutého konania, je ústavnoprávne neakceptovateľná. Ústavný súd tak dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom ústavnej intenzity, a preto rozhodol tak, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosť'učinenia

15. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majúci na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosť'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosť'učinenie v sume 2 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.
Trovy konania

16. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur, t. j. spolu 410,26 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)], zvýšenú o DPH v sume 82,18 eur. Ústavný súd náhradu za repliku sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci (body 3 a 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 21. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu